

The Abraham Arbesfeld
Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

עניני ברכת

התורה

*This week's shiurim are dedicated by Drs. Avi and
Elin Freilich in memory of her father, R' Yehuda
Leib ben R' Yisrael Yitzchok Weinstein z"l*

Rabbi Baruch Simon
כא' אייר תשע"ב • May 13, 2012

(א) מקור בתורה

(1) דברים (לב:ג)

כִּי שֵׁם יְיָ אֱקָרָא הָבו גְּדֹל לְאֱלֹהֵינוּ:

(2) תלמוד בבלי – מס' ברכות (כא.)

אמר רב יהודה: מניין לברכת המזון לאחריה מן התורה - שנאמר: +דברים ח'+ ואכלת ושבעת וברכת. מניין לברכת התורה לפנייה מן התורה - שנאמר: +דברים ל"ב'+ כי שם ה' אקרא הו גודל לאלהינו.

(ב) שיטת הרמב"ן

(3) השגות הרמב"ן על ספר המצוות – מצוות ששכח הרב (עשה טו')

מצוה טו שנצטוינו להודות לשמו ית' בכל עת שנקרא בתורה על הטובה הגדולה שעשה לנו בתתו תורתו אלינו והודיענו המעשים הרצויים לפניו שבהם ננחל חיי העולם הבא. וכאשר נצטוינו בברכה אחר כל האכילה כן נצטוינו בזו. ובשלישי שלברכות (כא א) אמרו מניין לברכת התורה לפנייה מן התורה שג' כי שם י"י אקרא הו גודל לאלהינו. ורצה ללמוד ברכת המזון לפניו שיהיה מן התורה ק"ו מזה. אמרו ומה תורה שאינה טעונה ברכה לאחריה טעונה לפנייה מזון שטעון לאחריו אינו דין שטעון לפניו. והשיבו על זה מדרך הפירכות מה לתורה שכן חיי עולם. ועוד תנן על המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו. וחפצם בזה שכיון שבעל קרי אינו מברך לפניו במזון והוא מברך לאחריה נלמוד שברכה לאחריו בלבד היא מן התורה ולפיכך אינה בטלה מפני תקנתם בטביל' בעלי קריין ושמע מינה דקל וחומר פריכא הוא. והעולה מזה שברכת התורה לפנייה מצות עשה דאורייתא. ובגמרא דבני מערבא (רפ"ז) אמרו כתוב בתורה ברכה לפנייה ואין כתוב בה ברכה לאחריה מה כתוב בה לפנייה כי שם י"י אקרא הו גודל לאלהינו כתוב במזון ברכה לאחריו אין כתוב בו ברכה לפניו מה כתוב בו לאחריו ואכלת ושבעת וברכת את י"י אלהיך ומנין ליתן את האמור בזה לזה וכו'. מכלל זה מתבאר שהברכה הזו מן התורה. ואין ראוי למנותה מצוה אחת עם הקריאה כמו שמקרא בכורים (ע' קלב) אינו נמנה אחת עם הבאתן (ע' קכה) וספור יציאת מצרים (ע' קנז) עם אכילת הפסח (ע' נו):

(ג) ספק מצוה לענין ברכה

(4) רמב"ם – הל' קריאת שמע (ב:ג)

ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא חוזר וקורא ומברך לפנייה ולאחריה, אבל אם ידע שקרא ונסתפק לו אם בירך לפנייה ולאחריה או לא בירך אינו חוזר ומברך, קרא וטעה יחזור למקום שטעה, נעלם ממנו בין פרשה לפרשה ואינו יודע אי זו פרשה השלים ואי זו צריך להתחיל חוזר לפרשה ראשונה שהוא ואהבת את ה' אלהיך וגו'.

(5) רמב"ם – הל' סוכה (ו:ג)

בזמן הזה שאנו עושין שני ימים טובים, יושבין בסוכה שמונה ימים, וביום השמיני שהוא יום טוב ראשון של שמיני עצרת יושבין בה ואין מברכין לישיב בסוכה, וכן טומטום ואנדרוגינוס לעולם אין מברכין לישיב בסוכה מפני שהן חייבים מספק ואין מברכין מספק. +/השגת הראב"ד/ וכן טומטום ואנדרוגינוס לעולם אין מברכים לישיב מפני שהן חייבים מספק. א"א רואה אני מדבריו שהנשים שהם רשות אין מברכות כלל ואין הכל מודים לו, ואני רואה מדברי רבא (שבת כג) דאמר הטעם לדמאי שאין מברכין על הפרשת מעשרות משום דרוב עמי הארץ מעשרין הם הא לאו הכי מספיקא מברכין מפני שהוא ספיקא דאורייתא מעתה ידעינן ודאי טומטום ואנדרוגינוס חייבין לברך. +

(6) רמב"ם – הל' מילה (ג:ו)

גר שמל קודם שנתגייר וקטן שנולד כשהוא מהול כשמטיפין ממנו דם ברית אינן צריכין ברכה, וכן אנדרוגינוס אין מברכין על מילתו מפני שהוא אינו זכר ודאי. +/השגת הראב"ד/ וכן אנדרוגינוס אין מברכין על מילתו מפני שאינו זכר ודאי. כתב הראב"ד ז"ל /א"א/ אם אנדרוגינוס ספק מברך עליו מפני שהוא ספק דאורייתא ועל ספק דאורייתא מברכין חוץ מן הדמאי מפני שרוב עמי הארץ מעשרין הן עכ"ל. +

ד) שיטת הירושלמי לענין ברכת התורה

(7) תלמוד ירושלמי – מס' ברכות (ז:א)

אמ' ר' שמואל בר אבדימא לא למדו ברכת התורה מברכת הזימון אלא לרבים ואם לרבים אפילו בינו לבין עצמו לא יברך אמר רבי אב מרי אחוי דרבי יוסי עשאוה כשאר כל מצותיה של תורה מה שאר כל המצות טעונות ברכה אף זו טעונה ברכה

ה) ביאור הגרי"ד סולוביצ'יק זצ"ל בהגדה ברוך המקום

(8) הגדה של פסח

ברוך המקום, ברוך הוא. ברוך שנתן תורה לעמו ישראל, ברוך הוא. כנגד ארבעה בנים דברה תורה: אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול. חכם מה הוא אומר? "מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלוהינו אתכם?" (דברים ו:כ) ואף אתה אמר לו כהלכות הפסח: "אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן". רשע מה הוא אומר? "מה העבודה הזאת לכם?" (שמות יב:כז) ולכם-ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל, כפר בעקר. ואף אתה הקהה את שניו ואמר לו: 'בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים', (שמות יג:ח) לי-ולא לו. אילו היה שם, לא היה נגאל. תם מה הוא אומר: "מה זאת?" ואמרת אליו: "בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים, מבית עבדים." (שמות יג:ח) ושאינו יודע לשאול- את פתח לו, שנאמר: "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, 'בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים.'" (שמות יג:ח).

ו) ביאור הגר"ח זצ"ל בברכת המזון

(9) חידושי הגרי"ז על הרמב"ם – הל' ברכות (א:טז [עמ' 10])

והנה כבר הקשו אהא דנשים מברכות ברכת התורה, והא פטורות מת"ת, וביותר קשה לדעת הרמב"ם שפסק בפ"ג מהל' ציצית דעל מצות שהנשים פטורות אי נן רשאות לברך עליהן, איך יברכו בה"ת כיון דפטורות מת"ת, ושמעתי מפי אמו"ר הגאון החסיד צוקללה"ה שאמר, דבבה"ת אין הברכה על קיום המצוה של ת"ת, רק דהוא דין בפ"ע דתורה בעי ברכה, וכדילפינן לה בברכות דף כ"א מקרא דכי שם ד' אקרא וגו', א"כ אין זה דין ששייך להמצוה כלל, רק דתורה עצמה טעונה ברכה, ונשים פטורות רק מהמצוה של ת"ת, אבל אינן מופקעות מעצם החפצא של ת"ת, ולימודם הוי בכלל ת"ת ושפיר יש להם לברך על לימודם, כיון דלא אתינן ע"ז מכח לתא דקיום המצוה כלל, ע"כ דבריו, ולפי"ז יש מקום לומר, שמאי דתנינן במס' סופרים דהקורא בכתבי הקודש מברך אקב"ו על כתבי הקודש, והקורא במגילות מברך על מקרא מגילה, אין זה כלל ברכת המצות, רק דתקנו ברכה על עצם קריאתן בציבור, ואין זה משום לתא דהמצוה כלל, ונראה דזו היא שיטת הרמב"ם, וזהו שחילק בינם לקריאת ההלל בר"ח, דבקריאת ההלל שהיא ברכת המצות אין מברכין על מנהג, מה שאין כן בקריאת כתבי הקודש וקריאת מגילות, דעצם הלימוד בעצמו הוא דבר שטעון ברכה, גם בלא דין המצוה שיש בזה, ור"ת וראב"י סוברים, דגם התם גבי קריאת מגילות וקריאת ברכתם הוא ברכת

המצות, וזהו שהביאו מינה גם להלל דגם ברכת המצות איתא אף במקום שחובת קיומה הוא רק משום מנהג, אם רק עצם החפצא שם מצוה בה ונתקנה עלה ברכה, וכמש"נ.

ז) בענין כותב דברי תורה ומהרהר בדברי תורה

10) שלחן ערוך – אור"ח (מו:ג-ד)

סעיף ג: הכותב בדברי תורה, אע"פ שאינו קורא, צריך לברך.
 סעיף ד: המהרהר בדברי תורה, אינו צריך לברך. הגה: וה"ה דיכול לפסוק דין בלא נתינת טעם לדבריו (ר"ן פ"ק דשבת ופי' כל הצלמים כתב דהוי כהרהור).

11) ביאור הגר"א (שם, ס"ק ב')

אבל כל זה צריך עיון, דכאן מברך על המצוה, וכי ליכא מצוה בהרהור, והלא נאמר (יהושע א, ח) והגית בו כו', ר"ל בלב כמו שכתוב (תהלים יט, טו) והגיון לבי, וכל שכן לפסוק דין כו', והלא למקרא צריך לברך, וכן כשקורא בתורה בציבור:

12) שו"ת רעק"א (ח"א סי' כט')

הרי ביררנו דאין לחלק ס"ע מדין שבועה וחד דינא אית להו דכתיבה לאו כדיבור דמי, וא"כ בנ"ד בכותב בימי הספירה כך וכך לעומר לא יצא י"ח וצריך לחזור ולספור בברכה.
 אמנם העומד לנגדי שו"ת חוות יאיר שהחמיר לענין שבועה בכתב דהוי שבועה ממש, וראיתו מהא דפסקינן בא"ח (סי' מ"ז) הכותב בדברי תורה צריך לברך, ודאי בנ"ד אין ראוי לחזור לספור בברכה בשגם כבר תמהו המגינים מג"א ומגן דוד על הש"ס גופא דאמאי מברכים על הכתיבה כיון דכתיבה הוי רק הרהור, וכבר יישב בשו"ת שב יעקב הנ"ל, ותורף דבריו משום דמ"ע של ת"ת נפקא מקרא דושננתם לבניך ולמדתם את בניכם מש"ה ממעטים הרהור, דבהרהור לא שייך ללמד את בניו, משא"כ בכתיבה עדיף בזה מהרהור, דע"י כתיבה יכול ללמד לאחרים והוא בכלל ושננתם לבניך עיי"ש, ולפי דברי הש"י = השב יעקב = אלו ממילא ליתא לדברי חו"י = חוות יאיר = הנ"ל ללמוד נשבע בכתב מהכותב ד"ת דצריך לברך, ולא דמי כאוכלא לדנא, דד"ת לא תלי כלל כדיבור רק דתלי בענין דאפשר לקיים ושננתם לבניך, וממילא גם כתיבה בכלל, משא"כ לענין שבועה דלבטא בשפתים כתיב.

ח) בענין אמירת פסוקים דרך תחנונים

13) שלחן ערוך – אור"ח (מו:ט)

לא יקרא פסוקים קודם ברכת התורה, אעפ"י שהוא אומרם דרך תחנונים. ויש אומרים שאין לחוש, כיון שאינו אומרם אלא דרך תחנונים, ונכון לחוש לסברא ראשונה. הגה: אבל המנהג כסברה אחרונה, שהרי בימי הסליחות מתפללים הסליחות ואח"כ מברכין על התורה עם סדר שאר הברכות, וכן בכל יום כשנכנסין לבהכ"נ אומרים כמה פסוקים ותחנונים ואח"כ מברכין על התורה. ונהגו לסדר ברכת התורה מיד אחר ברכת אשר יצר, ואין לשנות (וכן משמע בתוסי' ומרדכי פ"ק דברכות). וטוב לומר בשחרית אחר שמע ישראל וגו': בשכמל"ו, כי לפעמים שוהין עם קריאת שמע לקרותה שלא בזמנה ויוצא בזה (טור).

ט) בענין הפסק שינה לענין ברכת התורה

14) תוספות – מס' ברכות (יא, ד"ה שכבר)

...והיה אומר ר"ת כשאדם עומד ממטתו בלילה (בשחרית) ללמוד שא"צ לברך ברכת התורה מפני שברכת התורה של אתמול שחרית פוטרת עד שחרית אחרת ולא נהירא. והצרפתים נהגו לומר פסוקים וברכת כהנים

וגם אלו דברים שאין להם שיעור שהיא משנה (פ"א דפאה) ואלו דברים שאדם אוכל פירותיהן כו' שהיא ברייתא (מס' שבת קכו). מפני הירושלמי דבעי שילמוד על אתר. אבל א"צ כמו שכתבתי כבר.

15) רא"ש – מס' ברכות (א:ג)

מכל מקום מסתבר שבני אדם שרגילין תמיד לעסוק בתורה ואפילו כשיוצאין לעסקיהן ממהרים לעשות צרכיהם כדי לחזור וללמוד ותמיד דעתם על לימודם לא חשיב הפסק לענין הברכה וכן אם למד בלילה הלילה הולך אחר היום ואין צריך לברך כל זמן שלא ישן. ולכך מי שרגיל לישן ביום שינת קבע על מטתו הוי הפסק וצריך לחזור ולברך כיוצא בזה שאל ר"י את ר"ת אם צריך לברך על השינה בסוכה דיותר חמירה שינה מאכילה דיותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה ושינת עראי אסורה חוץ לסוכה. והיה ר"י רוצה לומר דהא דאין מברכין על השינה היינו משום דשמא לא יוכל לישן כשנרדם בשינה אינו יכול לברך. אבל רבינו תם השיב לו שכל מצות סוכה שחייב (ס"א שמקיים) אדם מסעודה לסעודה כגון שינה וטיול ושנון. ברכת לישב בסוכה שצריך על הסעודה פוטרנו מלברך עליהן. ולדבריו אפילו הסיח דעתו מלישן כגון שיצא למלאכתו ושוב נמלך אין צריך לברך. כל שכן מי שדעתו טרוד על לימודו אם יצא למלאכתו ולעסקיו לא הוי הפסק:

ומי שהשכים ללמוד קודם שילך לבית הכנסת ובירך על התורה. כשקורא פרשת קרבנות בבית הכנסת אינו צריך לחזור ולברך. ואע"פ שאותו שקורא בתורה חוזר ומברך אשר בחר בנו אע"פ שכבר בירך כל הברכות קודם פרשת קרבנות לא דמי. דאותה ברכה נתקנה על קריאתו בצבור כמו שנתקנה ברכה לאחריה וכמו שתקנו אשר בחר בנביאים למפטיר:

אמר רב הונא למקרא צריך לברך. למדרש אינו צריך לברך ר' אלעזר אומר אף למדרש צריך לברך. למשנה אין צריך לברך. רבי יוחנן אומר אפילו למשנה צריך לברך. לגמרא אין צריך לברך. ורבא אמר אף לגמרא צריך לברך דאמר רבי חייא בר אשי זימנין סגיאין הוה קאימנא קמיה דרב לתנויי בפירקין בסיפרא דבי רב וקדים ומשי ידיה ומברך ומתני לן פירקא. וכתב רב האי דהלכתא כוותיה. מאי מברך. אמר רב יהודה אשר קדשנו במצותיו וצונו על דברי תורה. ויש מקומות שאומר לעסוק בדברי תורה. רבי יוחנן אמר הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך ברוך אתה ה' נתן התורה ויש מקומות שחותמין בא"י המלמד תורה לעמו ישראל. ולפי מה שרגיל ר"ת לפרש דכל היכא שהברכות קצרות אפילו ברכה הסמוכה לחברתה פותחת בברוך כמו ברכות של הבדלה וברכות של חופה. א"כ היה צריך לברכה אחרונה שתהא פותחת בברוך. שאותה שלפניה קצרה. לכך היה אומר רבינו תם שאין זה כ"א סיום ברכה ראשונה ואינו כי אם שתי ברכות והיה אומר והערב נא. רב המנונא אמר אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ברוך אתה ה' נתן התורה. וזו היא המעולה שבברכות. אמר רב פפא הילכך נימרינהו לכולהו. ולר"ת גרסי' נימרינהו לתרווייהו*:

16) שו"ת הרא"ש – כלל רביעי (אות א')

והמשכים ללמוד, יברך ענ"י ואשר יצר ואלהי נשמה וכל סדר הברכות עד ברכת התורה, וברכת התורה בכלל, וילמוד, ופרשת התמיד לא יקרא עד שיאיר היום; וכן אשר נתן לשכוי בינה, לא יברך אלא ביום. ואם השכיב עצמו לישן קודם היום, ונטל ידיו להתפלל, אין צריך לברך ענ"י אם לא עשה צרכיו, כי שינת עראי היא. והעושה צרכיו, או הטיל מים, אפילו מעט מעט צריך לברך, כיון שנפתחו נקביו.

17) שלחן ערוך – או"ח (מז:יא-ג)

סעיף יא: שינת קבע ביום, על מטתו, הוי הפסק. וי"א דלא הוי הפסק, וכן נהגו.
סעיף יב: אף אם למד בלילה, הלילה הולך אחר היום שעבר ואינו צריך לחזור ולברך כל זמן שלא ישן.
סעיף יג: המשכים קודם אור היום ללמוד, מברך ברכת התורה ואינו צריך לחזור ולברך כשילך לבית הכנסת. המשכים קודם אור היום, מברך כל סדר הברכות חוץ מברכת הנותן לשכוי בינה ופרשת התמיד (ע"ל סי' א' סעיף ו') שימתין מלאומרה עד שיאור היום. הגה: ולכתחילה יטול ידיו קודם שיברך ללמוד. ואם לא היה לו מים, יכול ללמוד ולברך בלא נטילה, כמו בשאר ברכות שמברך קודם נטילה, כדלעיל סי' מ"ו (אגור).

(18) משנה ברורה (מז:כח)

שלא ישן - ר"ל שינת קבע אבל אם ישן שינת קבע על מטתו אפילו בתחלת הלילה חשיב הפסק ואפילו הי"א שבסעיף י"א מודו בזה. ואם היה ניעור כל הלילה י"א דא"צ לברך בבוקר וי"א דצריך לברך כי קבעו חכמים ברכה זו בכל יום דומיא דשאר ברכות השחר וספק ברכות להקל אך אם אפשר לו יראה לשמוע בה"ת מאחר ויאמר לו שיכוין להוציא או בהברכות והוא יכוין לצאת ויענה אמן ויאמר אח"כ איזה פסוקים כדי שיהא נחשב לו במקום לימוד או יכוין לצאת בברכת אהבה רבה וילמוד תיכף מעט אחר שיסיים תפלתו. ואם היה ישן ביום שינת קבע על מטתו ובליילה שלאחריו היה ניעור כל הלילה פסק הגאון רע"א דבזה לכו"ע צריך לברך בבוקר בה"ת ואין ברכת אהבת עולם של ערבית פוטרת אם לא למד מיד אחר התפלה:

(19) הגהות רע"א על שו"ע – או"ח (סי' מז', ד"ה וצ"ע)

...עכ"פ בישן ביום וניעור כל הלילה שלאחריו, בוודאי יש לברך מדין ממה נפשך הנ"ל, ואין צריך לחוש דנפטר באהבת עולם, דלהרבה פוסקים אינו פוטר רק מה שלומד מיד, ולהרבה פוסקים קריאת שמע לא הוי למוד, כן נראה לענ"ד בעזרת ה' יתברך:

(י) בענין שכבר נפטר באהבה רבה**(20) תלמוד בבלי – מס' ברכות (יא:)**

אמר רב יהודה אמר שמואל: השכים לשנות, עד שלא קרא קריאת שמע צריך לברך, משקרא קריאת שמע אינו צריך לברך, שכבר נפטר באהבה רבה.

(21) תוס' (שם, ד"ה שכבר)

בירושלמי יש הא דאמרי' שכבר נפטר באהבה רבה והוא ששנה על אתר פירוש לאלתר שלמד מיד באותו מקום. ונשאל להרב ר' יצחק כגון אנו שאין אנו לומדין מיד לאחר תפלת השחר שאנו טרודין והולכים כך בלא למוד עד אמצע היום או יותר אמאי אין אנו מברכין ברכת התורה פעם אחרת כשאנו מתחילין ללמוד. והשיב ר"י דלא קיימא לן כאותו ירושלמי הואיל וגמר' שלנו לא אמרו ואין צריך לאלתר ללמוד. ועוד אפי' לפי הירושלמי דוקא אהבה רבה דלא הוי עיקר ברכה לברכת התורה דעיקר אהבה רבה לק"ש נתקן ובשביל היא אינו נפטר מברכת התורה אלא אם ילמוד מיד וגם לא יעשה היסח הדעת.

(22) שלחן ערוך – או"ח (מז:ז-י)

סעיף ז: ברכת אהבת עולם פוטרת ברכת התורה, אם למד מיד בלי הפסק.
סעיף ח: ויש להסתפק אי סגי בקורא ק"ש סמוך לה מיד בלי הפסק, ולכן יש ליהזר לברך ברכת התורה קודם אהבת עולם.
סעיף ט: י"א שאם הפסיק בין ברכת התורה ללמודו, אין בכך כלום, והנכון שלא להפסיק ביניהם, וכן נהגו לומר פרשת ברכת כהנים סמוך לברכת התורה.
סעיף י: אם הפסיק מללמוד ונתעסק בעסקיו, כיון שדעתו לחזור ללמוד, לא הוי הפסק. וה"ה לשינה ומרחץ ובית הכסא, דלא הוי הפסק.

(יא) נשים בברכת התורה**(23) שלחן ערוך – או"ח (מז:יד)**

נשים מברכות ברכת התורה.

(24) מגן אברהם (שם)

נשים וכו' - דהא חייבות ללמוד דינין שלהם כמ"ש בי"ד סימן רמ"ו ס"ו ועוד דחייבות לומר פ' הקרבנות כמו שחייבות בתפלה וא"כ קאי הברכה ע"ז [ב"י בשם אגור] עמ"ש סי' קע"ז ס"ג:

יב) ביאור הנצי"ב בברכת התורה של משה רבינו

(25) דברים (לא:ט)

וְעַתָּה כָּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמָּדָה אֶת פְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה לִּי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בְּכַנֵּי יִשְׂרָאֵל:

(26) העמק דבר (שם)

ועתה כתבו לכם. לפי הפשט מזהיר למשה שיכתוב את השירה הזאת בספר תורה וילמדה את בני ישראל, דלא ככל פרשיות שבתורה שמתחלה דבר משה בעל פה לישראל כמו ששמע מפי הקב"ה, ואח"כ כתב, אבל שירת האזינו הזהירו ה' שיכתוב ויגמור התורה וללמד את בני ישראל מתוך הכתב, כדין תורה שבכתב בזה"ז, וכן עשה משה כמבואר להלן כ"ב ויכתוב משה וגו' ואח"כ וילמדה וגו'. ומש"ה נהג בה משה כדין שאנו עושים לברך על התורה כשמלמדים מתוך הכתב וברבים, כדאי' בירושלמי ברכות פ"ז מה תורה ברבים טעון ברכה, וכך עשה משה כדכתיב כי שם ה' אקרא וגו', וכדאי' בברכות דכ"א, אע"ג שלא נהג משה הכי עד כה, היינו משום שעד כה הכיה באופן שהשכינה מדברת מתוך גרונו, והוא דרך נסי שאין טעון ברכה...

יג) ביאור בגמ' שלא בירכו בתורה תחילה

(27) תלמוד בבלי – מס' נדרים (פא.)

רבינא אומר: שאין מברכין בתורה תחלה, דאמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב: +ירמיהו ט+ מי האיש החכם ויבן את זאת? דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, דכתיב: +ירמיהו ט+ ויאמר ה' על עזבם את תורת וגו', היינו לא שמעו בקולי היינו לא הלכו בה! אמר רב יהודה אמר רב: שאין מברכין בתורה תחלה.

(28) ר"ן (שם, ד"ה דבר)

...שלא היו מברכין בתורה תחלה כלומר שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כ"כ שיהא ראוי לברך עליה שלא היו עוסקים בה לשמה ומתוך כך היו מזלזלין בברכתה והיינו לא הלכו בה כלומר בכונתה ולשמה אלו דברי הרב החסיד ז"ל והם נאים ראויין למי שאמרם.